

Prof. dr Zoran Ivošević*

USTAVNI SUD U PREDMETIMA ZABRANE RADA UDRUŽENJA

Član 55. Ustava: jemči slobodu političkog, sindikalnog i svakog drugog udruživanja; određuje da se udruženja osnivaju bez prethodnog odobrenja, uz upis u registar nadležnog državnog organa; zabranjuje tajna i paravojna udruženja; predviđa da Ustavni sud može zabraniti udruženje čije je delovanje usmereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajemčenih ljudskih i manjinskih prava ili izazivanje rasne, nacionalne ili verske mržnje.

Odredbe čl. 80, 81. i 81a Zakona o Ustavnom sudu¹ predviđaju: 1) da Ustavni sud odlučuje o zabrani rada udruženja na predlog Vlade, Republičkog javnog tužioca ili organa nadležnog za njihov upis u javni registar, u kojem se navode razlozi i dokazi zbog kojih se traži zabrana; 2) da se na osnovu odluke Ustavnog suda o toj zabrani, udruženje briše iz registra danom njenog dostavljanja nadležnom organu; 3) da Ustavni sud u slučaju kada se predlogom traži zabrana tajnog ili paravojnog udruženja samo deklariše da je delovanje takvog udruženja zabranjeno po samom Ustavu, uz mogućnost preduzimanja neophodnih mera da se njihovo delovanje odmah spreči.

Ovde ćemo prikazati slučajeve u kojima je Ustavni sud odlučivao po navedenim propisima.

I. EKSTREMNE NEREGISTROVANE GRUPE GRAĐANA

Republičko javno tužilaštvo je 16. oktobra 2009. godine podnelo predlog za zabranu rada sledećih ekstremnih podgrupa u okviru udruženja građana i van udruženja: Ultra boys, Belgrade boys, Ultras, Brigade, Alkatraz, Ludaci – Padinska Skela, Antiromi, South Family, Heard Hunters, Irriducibili – HBG, Shadows, Extreme boys, Čuvari časti, Brain damage i United Force 1987. Kao razlog za zabranu navedeno je, između ostalog, „da je reč o kriminogenim grupama kojima je sport samo povod za nasilje, a kroz čije se aktivnosti od-

* Redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu u penziji
e-mail: zoran.ivošević@pravnofakultet.rs

1 Zakon o Ustavnom sudu, *Sl. glasnik RS*, br. 109/07, 99/11.

vijaju brojne društvene, neprihvatljive, štetne aktivnosti; da uprkos proklamovanim ciljevima deklarisanim u osnivačkim dokumentima, to uopšte nisu navijači u smislu poštovalaca i ljubitelja sporta, već grupno organizovani nasilnici, razbijači, nosioci i egzekutori netrpeljivosti, netolerancije, isključivosti i svake vrste agresije, uključujući i političku; da su, zbog maske koju nose, koristeći bolećivost populacije sklone sportu, postali privatne armije koje služe u raznorazne svrhe, sve do ubistava na javnim mestima, sticanja dobiti na nelegitimnim poslovima i nasilnih privatizacija klubova...”

Ustavni sud je našao da ove grupe nisu registrovane kao udruženja građana i da, stoga, nije nadležan da odlučuje o zabrani njihovog rada. Za ovakav stav dao je sledeće razloge:

„Upis u odgovarajući registar je *conditio sine qua non* ostvarivanja ustavnog jemstva političkog, sindikalnog i svakog drugog udruživanja, jer ustavotvorac uslovljava sticanje pravnog subjektiviteta udruženja upisom u odgovarajući registar, a taj upis ima konstitutivni karakter čije se dejstvo sastoji u njegovom uvođenju u ustavnopravni poredak, kao posebnog subjekta. Nepostojanje upisa podrazumeva i formalno nepostojanje udruženja, odnosno nemanje pravnog subjektiviteta. Otuda se u slučaju formalnog nepostojanja subjekta čija se zabrana zahteva, ne može ostvariti Ustavom utvrđena i Zakonom uređena nadležnost Ustavnog suda da pristupi ispitivanju uslova za zabranu udruženja [...] Ne može se ostvariti ni nalog zakonodavca da se udruženje čiji se rad zabranjuje briše iz odgovarajućeg registra, jer se ne može brisati ono što nije ni upisano.”

Pošto Republički javni tužilac nije tražio zabranu rada udruženja upisanih u registar nadležnog državnog organa, Ustavni sud je, na osnovu člana 36. stav 1. tačka 4. Zakona o Ustavnom sudu, zaključkom broj VII-U-279/2009 od 17. marta 2011. godine, njegov predlog odbacio zato što nije ispunjena pretpostavka od koje zavisi njegova nadležnost.

Ustavni sud je upozorio da udruženje treba razlikovati od prostog okupljanja ljudi. Udruženja su institucionalizovane organizacije koje su, kao pravni subjekti, upisane u odgovarajući javni registar. Neregistrovane organizacije nisu institucionalizovane, pa se ne mogu smatrati legalnim udruženjima iako, sa aspekta delovanja, mogu predstavljati kriminalne, terorističke, zavereničke i slične grupe. Otkrivanje takvih grupa je u nadležnosti policije, gonjenje – u nadležnosti javnog tužilaštva, a utvrđivanje odgovornosti – u nadležnosti suda. Zabrana nije jedino sredstvo da se kazne nasilnički akti, a svako posezanje u prava udruživanja mora da bude opravdano jasnim navođenjem aktivnosti koje predstavljaju otvorenu opasnost po poredak. U protivnom, demokratija će, braneći se od neprijatelja, poništiti samu sebe. Mešanje vlasti u slobodu udruživanja mora da bude, kao ograničenje, propisano zakonom, a ono je opravdano samo ako teži legitimnim ciljevima demokratskog društva

i ako je preduzeto u interesu nacionalne ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda i kriminala ili zaštite zdravlja, morala i slobode drugih, s tim što mora biti srazmerno stepenu opasnosti.

II. TAJNO UDRUŽENJE „NACIONALNI STROJ”

Republičko javno tužilaštvo podnelo je predlog za zabranu rada tajne političke organizacije „Nacionalni stroj” zbog delovanja usmerenog na izazivanje rasne i nacionalne mržnje, koje je proklamovano Statutom, Programom i Proglasom organizacije. Statut predviđa da je ova organizacija zasnovana na ideji nacionalne slobode, socijalne pravde i rasnog identiteta, da je njen cilj „preporod zdravih vrednosti srpske nacije kao sastavnog dela bele rase i da u tom savezu rasno svesnih nacionalista, aktivista može biti isključivo pripadnik bele rase”. Program se zalaže za ujedinjenje svih srpskih zemalja i preporod srpske nacije „u veličini slovenskog arijevskeg nasleđa, pretežno dinarskog podrasnog tipa”, zasnovanog na verovanju „u biološku nejednakost kako među pojedincima, tako i među rasama” i zabrani „svakog oblika rasnog mešanja”. Proglas ukazuje da je reč o tajnoj organizaciji „jer se aktivistima nalaže da ne koriste telefone, računare, hard-diskove i druge uređaje koji ostavljaju neizbrisive tragove i da o planovima i aktivnostima organizacije ne treba da zna niko osim samih učesnika”. Zbog ovakvog delovanja protiv aktivista „Nacionalnog stroja” vodi se i krivični postupak u kome je doneta prvostepena osuđujuća presuda.

Na osnovu ovih dokumenata i utvrđenih činjenica, Ustavni sud je našao da „Nacionalni stroj” predstavlja „oblik organizovanog, koordiniranog, trajnog i zajedničkog delovanja određene grupe lica radi ostvarivanja unapred definisanih ciljeva i opredeljenja, u skladu sa jasno propisanim načinom postupanja, funkcionisanja i finansiranja, kao i sa precizno utvrđenim pravima, obavezama i odgovornostima njegovih pripadnika”.

Ovako organizovan „Nacionalni stroj” razlikuje se od neformalnih ekstremnih navijačkih grupa, za čiju zabranu je Ustavni sud, zaključkom VII-U-279/2009 od 17. marta 2011. godine, utvrdio da nije nadležan za postupanje. On se ne može smatrati ni političkom strankom, jer ni iz jednog njegovog opšteg akta ne proizlazi da je osnovan radi učešća na izborima, što je, po članu 2. Zakona o političkim strankama, bitno obeležje političke stranke. Pošto nije upisan u odgovarajući javni registar, „Nacionalni stroj” nije ni legalno udruženje građana, u smislu Zakona o udruženjima, pa se ne zna ni ko su njegovi osnivači, ni kada je održana osnivačka skupština, ni gde je sedište organizacije, ni koje je lice ovlašćeno za njegovo zastupanje. Ali ako nije legalno, jeste nelegalno, tajno udruženje.

Kako „Nacionalni stroj” nije ni politička stranka, ni registrovano udruženje građana, Ustavni sud je ocenio da ne postoje uslovi da se sprovede postu-

pak i donese konstitutivna odluka o zabrani njegovog rada, u smislu člana 55. stav 4. Ustava, odnosno čl. 80. i 81. Zakona o Ustavnom sudu.

Međutim, kako su članom 55. stav 3. Ustava tajna i paravojna udruženja zabranjena po sili samog Ustava, Ustavni sud je 2. juna 2011. godine pod brojem VII-U-171/2008 doneo deklaratornu odluku kojom je konstatovao da je njegovo delovanje zabranjeno po izričitoj ustavnoj odredbi. A ako je, kao tajno udruženje, zabranjeno najvišim opštim pravnim aktom zemlje, ima li šta prirodnije nego da se izrekne i zabrana njegovog upisa u javni registar, kao i njegovog daljeg delovanja, što je Ustavni sud i učinio obavezujući državne i druge organe i organizacije da u okviru svojih nadležnosti preduzmu mere sprovođenja donesene odluke.

Valja reći da je ovom odlukom Ustavni sud učinio korak dalje od Ustava, ali sa Ustavom, jer u momentu donošenja odluke nije postojala zakonska odredba o postupanju u predmetima zabrane tajnih i paravojnih udruženja. Takva odredba je uneta u Zakon o Ustavnom sudu Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o Ustavnom sudu² od 27. decembra 2011. godine, a stupila je na snagu 4. januara 2012. godine. Ona glasi:

„Kada je predlogom tražena zabrana tajnog ili paravojnog udruženja, Ustavni sud će svojom odlukom utvrditi da je delovanje takvog udruženja zabranjeno Ustavom.

Odlukom iz stava 1. ovog člana Ustavni sud može odrediti preduzimanje mera koje su neophodne da se spreči delovanje tajnog ili paravojnog udruženja.”

Sadržina ovog člana odgovara odluci Ustavnog suda o kojoj je ovde bilo reči.

III. UDRUŽENJE GRAĐANA „1389”, ODNOSNO „POKRET 1389”

Republičko javno tužilaštvo je 25. septembra 2009. godine podnelo predlog za zabranu rada Udruženja građana „1389”, zbog delovanja usmerenog na nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajemčenih ljudskih i manjinskih prava i izazivanje rasne, nacionalne i verske mržnje. Ovo udruženje je promenilo naziv u Udruženje građana „Pokret 1389”, pa je Ustavni sud dalji postupak vodio protiv tog pravnog lica.

Na javnoj raspravi 22. juna 2011. godine, učesnici su naveli da žele dopuniti dokaznu građu pa im je Sud ostavio rok da dostave nove dokaze i da se u razmeni podnesaka o njima izjasne, što su oni i učinili.

Međutim, Republičko javno tužilaštvo je podneskom od 18. oktobra 2011. godine obavestilo Sud da odustaje od predloga za zabranu rada ovog udruženja.

² Zakon o izmenama i dopunama Zakona o Ustavnom sudu, *Sl. glasnik RS*, br. 99/11.

Pošto je na ovaj način prestala procesna pretpostavka za dalje vođenje postupka, Ustavni sud je, saglasno članu 57. tačka 2. Zakona o Ustavnom sudu, rešenjem broj VII-U-250/2009 od 2. novembra 2011. godine, obustavio postupak za zabranu rada navedenog udruženja.

IV. UDRUŽENJE GRAĐANA „OTAČESTVENI POKRET OBRAZ”

Republičko javno tužilaštvo je 25. septembra 2009. godine podnelo predlog za zabranu rada Udruženja građana „Otačestveni pokret Obraz”, zbog delovanja usmerenog na nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajemčenih ljudskih i manjinskih prava i izazivanja rasne, nacionalne i verske mržnje. Kao razloge za zabranu, predlagač je naveo stavove publikovane u dokumentima i saopštenjima Udruženja, kojima se: vrši diskriminacija i širi netrpeljivost prema drukčijim političkim i društvenim opcijama; zloupotrebljava ustavno pravo na udruživanje ograničenjem tog prava drugim narodima; podstiče primena nasilja u obnovi „autentične srpske državnosti”; diskriminišu Srbi koji nisu pravoslavci ili su ateisti; praktikuje govor mržnje prema društvenim grupama koje obeležavaju kao neprijatelje srpske države; sprovodi netolerancija prema drukčijem mišljenju; zagovara obrazovanje zasnovano na kulturnim vrednostima koje se pripisuju isključivo srpskom narodu.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Udruženje „Otačestveni pokret Obraz” upisano u odgovarajući javni registar i da je na taj način steklo svojstvo pravnog lica. Ono ima Statut i programske dokumente: Osnovna načela, Osnovne smernice, Program nacionalnog vaspitanja. Udruženje je usvojilo i proglaše kojima se obraća srpskim neprijateljima i prijateljima. Kao „srpske neprijatelje” navodi: antihrišćanske jevrejske rasiste, ustaše koji patološki mrze Srbe, muslimanske ekstremiste koji očajnički tragaju za identitetom; šiptarske teroriste koji su civilizacijska sramota Evrope, antihrišćanske sektaše, perverznejake i narkomane. Na skupovima i u akcijama koje su organizovali, čule su se parole: „Nož, žica, Srebrenica”, „Ubij, ubij Šiptara”, „Pederi – čekamo vas”, „Ubij, zakolji da sekta ne postoji”. Bilo je i fizičkih napada na novinare i snimatelje. Njihove mete su bili i pripadnici LGBT populacije, kojima su upućivali ozbiljne pretnje, naročito u vezi sa organizovanjem parada ponosa.

„Ministarstvo unutrašnjih poslova, javno tužilaštvo i sudovi već su preduzimali niz mera i aktivnosti zbog nedozvoljenog ponašanja pripadnika ovog udruženja, koje su se ogledale u većem broju podnetih prekršajnih i krivičnih prijava, od kojih su neke procesuirane i rezultirale krivičnim i prekršajnim osudama, ali i pored preduzetih mera nadležnih državnih organa, Udruženje je nastavilo sa aktivnostima koje su usmerene na kršenje osnovnih ljudskih sloboda i prava i izazivanje nacionalne i verske mržnje.”

Pošto preduzete mere nisu bile dovoljne, postalo je nužno da Ustavni sud primeni najrigorozniju meru: doneo je odluku broj VII-U-249/2009 od 12. juna 2012. godine o zabrani rada Udruženja „Otačestveni pokret Obraz” i naložio brisanje ovog udruženja iz odgovarajućeg registra. Izrečenu meru objasnio je na sledeći način:

„Kako Ustavni sud, saglasno članu 166. stav 1. Ustava, štiti ustavnost i zakonitost i ljudska i manjinska prava i slobode, to se njegovo postupanje u slučaju kršenja navedenih prava i sloboda ogleda u pravu da zabrani rad organizacije ili udruženja onda kada utvrdi da pojedinci ili grupe, kao deo društva, ugrožavaju slobode i prava drugih, što je u ovom predmetu slučaj. Demokratija je osoben politički poredak, koji u sebi sadrži i određene protivrečnosti. Sama demokratija je satkana od konkretnih sloboda i prava, naročito političkih, kao što su sloboda govora, sloboda udruživanja i sloboda okupljanja. Međutim, u nekim situacijama pojedina ljudska prava na kojima počiva demokratija, mogu biti korišćena i za ukidanje demokratije. Zadatak Ustavnog suda je da se stara o tome da određenim proklamovanim ciljevima i javnim nastupanjem pojedine organizacije ne prekorače dozvoljene granice koje bi mogle da dovedu do samog ukidanja demokratije a ona služi očuvanju ljudskog dostojanstva i ostvarenju pune slobode i jednakosti svakog pojedinca u pravednom i otvorenom društvu zasnovanom na načelima vladavine prava. Zadatak države ne ogleda se samo u tome da zaštiti pojedince ili grupe od njenih organa, već i od drugih pojedinaca ili grupa sklonih da povređuju ljudska i manjinska prava [...] Saglasno tome, Ustavni sud je nadležan da odlučuje da li je neko udruženje svojim radnjama ili aktima prekoračilo dozvoljene granice postupanja i povredilo nečija ustavna prava i slobode, zbog čega mora trpeti sankciju koja se ogleda u zabrani rada takvog udruženja.”

U ovom slučaju sankcija je usledila zbog kršenja zajemčenih ljudskih i manjinskih prava i izazivanja nacionalne i verske mržnje, ali ne i zbog nasilnog rušenja ustavnog poretka i izazivanja rasne mržnje.

Zabrana rada ima za posledicu i brisanje udruženja iz odgovarajućeg javnog registra.

V. UDRUŽENJA „SRPSKI NARODNI POKRET 1389”, SNP „NAŠI” I SNP „NAŠI 1389”

Predlogom Republičkog javnog tužioca od 18. oktobra 2011. godine pokrenut je postupak za zabranu rada registrovanog udruženja „Srpski narodni pokret 1389” – skraćeni naziv „SNP 1389” iz Beograda, neregistrovanog udruženja SNP „Naši” iz Arandjelovca i neregistrovanog udruženja SNP „Naši 1389”. Prvo udruženje je registrovano. Drugo udruženje je bilo registrovano ali je brisano iz registra jer u određenom roku po usvajanju Zakona o udruživanju nije podnelo prijavu za ponovni upis, ali je nastavilo javno delovanje.

Treće udruženje nije registrovano a nastalo je kao „neformalno zajedničko udruženje” sporazumom o ujedinjenju prva dva. Za svako od ovih udruženja navedeni su razlozi za zabranu rada.

Ispitujući procesne pretpostavke za vođenje postupka, Ustavni sud je utvrdio: da je „Srpski narodni pokret 1389” – skraćeno „SNP 1389”, postojeće, registrovano udruženje koje deluje; da je SNP „Naši” postojeće, neregistrovano udruženje koje deluje; da neregistrovano udruženje SNP „Naši 1389” ne postoji i ne deluje.

Za treće neregistrovano, nepostojeće i nedelujuće udruženje ne postoje procesne pretpostavke za postupanje, pa je Ustavni sud, na osnovu člana 36. stav 1. tačka 7. Zakona o Ustavnom sudu, odbacio predlog za zabranu rada.

Za prvo i drugo udruženje Ustavni sud je našao da procesne pretpostavke za njihovo postupanje postoje. Udruženje „Srpski narodni pokret 1389”, skraćeno „SNP 1389”, iz Beograda formalno i faktički postoji jer je registrovano i deluje. Stoga je prema njemu moguć postupak za zabranu rada. Udruženje SNP „Naši” iz Aranđelovca je osnovano, ima organizovano članstvo, Statut, Program rada i organe rukovođenja. Ono postoji i deluje, bez obzira na to što po donošenju Zakona o udruženjima nije ponovno upisano u javni registar. Kako je upis, po članu 4. toga zakona, dobrovoljan i kako se, po članu 51. stav 2. toga zakona, postupak za zabranu rada udruženja može pokrenuti i voditi i u odnosu na udruženja bez svojstva pravnog lica, Ustavni sud je ocenio da se i prema tom udruženju može sprovesti postupak za zabranu rada.

Ocenjujući osnovanost predloga, Ustavni sud je pošao od stava da se predložena mera zabrane rada udruženja može smatrati opravdanom jedino ako postoje nesumnjivi dokazi da su uslovi za primenu te mere ispunjeni. Sâmo proklamovanje nedozvoljenih ciljeva nije dovoljno. Za zabranu je potrebno delovanje usmereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajemčenih ljudskih i manjinskih prava ili izazivanje rasne, nacionalne ili verske mržnje, bez obzira na to da li je ono ciljevima udruženja proklamovano ili ne.

U ovom slučaju, uslovi za primenu mere zabrane – ne postoje. „Ustavni sud je ocenio da pojedine odredbe opštih akata pomenutih udruženja indirektno mogu inicirati protivustavne radnje, ali to ipak nije dovoljan ni neposredan osnov da bi se u odsustvu potvrđenog faktičkog delovanja moglo pouzdano zaključiti da se time iniciraju ili podstiču aktivnosti članova udruženja ili drugih lica na nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajemčenih ljudskih i manjinskih prava ili izazivanje rasne, nacionalne ili verske mržnje, u meri koja bi zahtevala ustavno-sudsku zabranu njihovog rada. Ovo zbog toga što izricanju takve mere mora da prethodi nesporno faktičko delovanje udruženja koje predstavlja zloupotrebu prava i sloboda, i koje je od strane nadležnih državnih organa bezuspešno sankcionisano kontinuiranim i blagovremenim izricanjem adekvatnih mera.”

Što se tih mera tiče, ne postoji odgovarajuća srazmera između prethodno preduzetih mera krivičnog ili prekršajnog gonjenja i ustavno-sudske zabrane

rada udruženja. Od približno trideset krivičnih prijava, samo za neke od njih navedena je relevantna pravna kvalifikacija, a u pogledu ishoda postupka – u sedam slučajeva postupak je u toku, tri postupka su okončana bez osuđujuće presude, a u jednom slučaju, koji se vodio prema maloletnom licu, izrečena je vaspitna mera. Od dvadeset zahteva za pokretanje prekršajnog postupka, za osamnaest slučajeva nije navedena kvalifikacija dela, dok se preostala dva slučaja odnose na vređanje, odnosno odbijanje prekida javnog skupa. Ni odluke o prekršajnoj odgovornosti ne opravdavaju izricanje zabrane rada: od petnaest dostavljenih odluka suda za prekršaje, samo se dve odnose na članove udruženja čija se zabrana traži.

Imajući rečeno u vidu, Ustavni sud je odlukom broj VII-U-482/2011 od 14. novembra 2012. godine odbio predlog za zabranu rada udruženja „Srpski narodni pokret 1389” – skraćeno SNP „1389” i SNP „Naši”.

Završni deo obrazloženja može poslužiti i kao prosede za dalja postupanja Suda u predmetima koji se odnose na zabranu rada udruženja. U njemu se navodi:

„Zabrana rada udruženja predstavlja poslednji odbrambeni akt demokratskog društva, kada delovanje i aktivnosti udruženja i njihovih članova krajnje ozbiljno i intenzivno krše Ustavom zajemčena prava i slobode, tako da se njima na nesumnjiv način želi ostvariti nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajemčenih ljudskih i manjinskih prava ili izazivanje rasne, nacionalne ili verske mržnje. Stoga je ovu meru moguće izreći tek kada se pouzdano utvrdi da sve prethodno preduzete mere nadležnih državnih organa nisu sprečile kontinuirano delovanje udruženja i njegovih aktivnosti usmerenih na ostvarivanje Ustavom zabranjenih ciljeva. U konkretnom slučaju, preduzete mere od strane nadležnih državnih organa ne predstavljaju adekvatan odgovor demokratskog društva na učinjene povrede prava zbog čijeg bi neuspeha Ustavni sud mogao i morao zabraniti rad udruženja. Na opravdanost izricanja takve mere ne ukazuju ni dokazi o brojnosti učinjenih povreda zakona i težini izrečenih sankcija pojedinim članovima udruženja. Pošto nadležni državni organi nisu prethodno iscrpili sve mere prevencije i adekvatnog sankcionisanja protivpravnog delovanja, nije bilo uslova da se pribegne izricanju mera zabrane rada udruženja, kao krajnjeg, nužnog i jedino mogućeg odgovora demokratske države na protivpravno delovanje udruženja građana.”

*
* *
*

Ustavni sud Srbije je u predmetima zabrane rada udruženja ispoljio primerenu efikasnost i zavidan stepen analitičnosti, studioznosti i pravno-političke mudrosti. Pri utvrđivanju granica nadležnosti i ovlašćenja, našao je pravu meru između Ustavom zajemčenih ljudskih i manjinskih prava i sloboda i Ustavom dopuštenih ograničenja tih prava i sloboda. Tragajući za tom grani-

com, Ustavni sud je našao i meru odnosa između onoga što u suzbijanju protivustavnih delatnosti treba da čini organ zaštite i kontrole ustavnosti i onoga što treba da čine drugi državni organi.

Sve prikazane odluke zaslužuju visoku ocenu i u pogledu činjenične građe, argumentacije, načina izlaganja, jezika i drugih pravno-tehničkih zahteva.

One su važne i zato što svaka od njih sadrži poruke za aktere drugih istovrsnih slučajeva.

U prvom slučaju, Ustavni sud poručuje da zabrana „ekstremnih grupa” koje nisu registrovane kao udruženje građana nije u njegovoj nadležnosti te da su za suzbijanje njihovih aktivnosti jedino nadležni policija, javna tužilaštva i sudovi.

U drugom slučaju, Ustavni sud poručuje da su tajna udruženja zabranjena po sili samog Ustava, pa Sudu ostaje da to samo konstatuje i da zabrani njihov eventualni upis u javni registar.

U trećem slučaju, Ustavni sud poručuje da se zbog povlačenja predloga postupak za zabranu rada udruženja ima odbaciti.

U četvrtom slučaju, Ustavni sud poručuje da se udruženju koje se bavi nasilnim rušenjem ustavnog poretka, kršenjem zajemčenih ljudskih i manjinskih prava ili izazivanjem rasne, nacionalne i verske mržnje ima zabraniti dalji rad uz nalog nadležnom organu za njegovo brisanje iz javnog registra.

U petom slučaju, Ustavni sud poručuje da zabrana rada udruženja u ustavno-sudskom postupku predstavlja poslednji odbrambeni akt demokratskog društva koji, kao najradikalnija mera, može da usledi tek pošto bezuspešno budu primenjene mere iz nadležnosti državnih organa koji se bave otkrivanjem, gonjenjem i utvrđivanjem odgovornosti za protivustavno delovanje.

Dostavljeno Redakciji: 23. maja 2013. god.

Prihvaćeno za objavljivanje: 25. juna 2013. god.